

Видан В. Николић*
Учитељски факултет у Ужицу**
Универзитет у Крагујевцу

ДИСТРИБУЦИЈА МИКРОТОПОНИМА СВАТОВСКО ГРОБЉЕ НА СРПСКО(ХРВАТСКОМ) ЈЕЗИЧКОМ ПОДРУЧЈУ (ОНОМАСТИЧКИ И ЕТНОЛИНГВИСТИЧКИ АСПЕКТ)

Микротопоним *Сватовско гробље* распрострањен је на српско(хрватском) језичком подручју, тј. у свим јужнословенским земљама на Балкану. У раду се са ономастичког и етнолингвистичког аспекта описују и систематизују легенде о микротопониму и мотиву сватовског гробља у епској народној поезији. У српској традицији на свадби су вршене радње да невеста избегне све неприлике на „опасном“ путу до младожењиног дома. По обичају, сватови се увек враћају другим путем од невестине куће (да заметну траг нападачима). Према елементима целокупног свадбеног церемонијала, младожења и невеста били су табуирани. Отмица невесте од сватова често се сматрала храброшћу, али је највећи грех био да се распе девојачка спрема са свадбеним даровима. Сватови су страдали (1) зато што су сусретали друге сватове и нису се једни другима склонили с пута, (2) побили су их хајдуци или Турци, (3) прелазили су залеђену реку, повели коло на леду и потонули или на неки други начин. Места на којима су страдали сватови обележена су необрађеним или обрађеним каменим споменицима без натписа. Обичаји везани за свадбу у српској традицији у основи су пагански са наслагама каснијих епоха: то је прожимање старе српске митологије и религије.

Кључне речи: микротопоним *Сватовско гробље*, српски језик, свадбени обичаји, ономастички аспект, етнолингвистички аспект, српска митологија, српска религија.

---

* vid.nik47@gmail.com

** Овај рад написан је у оквиру пројекта *Динамика структура савременог српског језика* (2011–2016), број 178014, који финансира Министарство науке и просвете Републике Србије.

1. Микротопоним *Сватовско гробље* јавља се код јужнословенских народа: у Србији (Шумадија и Стари Влах, предео у југозападној Србији), Старој Црној Гори, Босни и Херцеговини и Хрватској.

2. Терминолошка синтагма *сватовско гробље* је (а) „једноставне“ деривације и (б) провидне етимологије.

2.1. У првом делу двочлане синтагме је зависни члан изведеница: **сватовско** < *сват* + *-ов-* + *-ско*, а у другом делу управни члан изведеница: **гробље** < *гроб* + *-је* (*б + ј*) > *бљ* добијено старим јотовањем).

База микротопонима среће се у облику синтагме с конгруентним атрибутом: *сватовско гробље*; а ређе се јавља синтагма с неконгруентним атрибутом: „Те гробнице и данас се знаду, / и зову се *гробље од сватова*“ (Херман, 1976: 105).

2.2. Етимологија је провидна:

(1) Именица **гроб** добијена је превојем од глагола *грабити*:

„Sveslav. i praslav. prijevoj *grob-* zastupljen je samo u imenicima i od nje stvorenim izvedenicama: *grob*, gen., *groba* (Vuk) sinonim: *greb*“ (Скок, 1971, књ. I: 601).

(2) Придев **сватовско** добијен је од именице *сват* (именица *свадба* добијена је алтернацијом сугласника по звучности: *сват* + *-ба* > *свадба*):

„**svat** m (Vuk, *debeli* ~, *rani* ~, *pravi* ~, *stari* ~), sveslav. i praslav. termin iz agnatske porodice, bez paralele u baltičkoj grupi, 'jedan je od pratilaca mladoženje pri dovođenju djevojke'. [...] Pridjev na *-ovski svatovski*“ (Скок, 1973, књ. III: 369).

3. Систем васпитања и уопште сваког деловања у годишњем циклусу обреда уз велике празнике и у животном циклусу обичаја био је предодређен на такав начин да да девојка ступи у брак – и оствари *девојачку срећу* (Николић, 2015: 83). У хришћанству брак спада у седам светих тајни („света тајна је видљива свештена радња кроз коју Божја благодет приноси чудотворне дарове на оне који их примају“).

4. „Традиционални **свадбени обичаји** представљају друштвено-правно установљење брака и регулисање односа између двоје младих људи супротног пола, односно успостављање везе између две несродне породичне или родовске заједнице“ (Кулишић и др., 1998: 388).

5. Од рођења женскога детета (које је било „туђа кућа“), спремали су се „девојачко рухо“ и „сватовски дарови“. О раскошном невестином руху, сведочи опсежан „модни каталог“ у реалистичкој причи „Некоме на глас, а некоме на част“ (Љубиша, б. г.: 165–168); а о томе колико је носила девојка спреме и свадбених дарова из свога рода, развијене су целе епизоде са каталозима у епској поезији.

6. Познато је да се „девојачка срећа“ могла ускратити: (а) ако се девојка скуди и (б) ако се на свадби „распе“ девојачко рухо и дарови за сватове.

6.1. Народна традиција о ускраћивању девојачке среће искристалисала се (1) у једноставним књижевним формама и (2) у легендама о *великом грешнику*.

6.1.1. У једноставним књижевним формама показује се развијена свест о „греху над греховима“ да се девојка (с)куди:

(1) У пословици „Ставити девојци грану на пут“ етнолог Веселин Чајкановић (1994: 41) тражи порекло у области магије;

(2) У пословицама „Највећи грех је било скудити девојку“ (Влајинац, 1975: 102) и „Кој куди девојку, руши цркву (Влајинац, 1975: 102) – показује се тежина греха;

(3) Посебно је било грешно скудити „девојку под прстеном“ (Мандић, 1999);

(4) Сумња у поштење и здравље девојке и њене породице може јој угрозити пут у нови дом („Али девојци срећу квари“, в. *Речник САНУ*, књ. 4: 142).

6.1.2. У фолклористици постоји више варијанти сижеа о **великом грешнику**, који је у срџби убио 99 људи, а када је на крају убио човека који је пошао да скуди девојку – Бог му опрашта све грехове (Мандић, 1999: 831).

У Поповом пољу, у Херцеговини, верује се да је свети Игњатије Богоносац „као грешник био осуђен да преноси људе преко реке, па кад је једнога што га је пожуривао, будући да је хтео да скуди девојку, наљућен – убио, сви су му греси били опроштени, јер народ верује да је кућење девојке грех над греховима“ (Недељковић, 1994: 71).

6.2. У народној традицији се каже да су „пљачкаши“ свесни: „Грјехота је скудити дјевојку, / А камо ли разбити сватове“ (Херман, 1976: 101), али њихове поступке је тешко предвидети (иду у два смера):

(1) Хајдуци су побили сватове и деле плен (Херман, 1976: 104):

„Они д’јеле рухо дјевојачко.
Не д’јеле га к’о се д’јели благо,
Нег’ развлаче од јеле до јеле,
Па сијеку челикли ханџарим’“.

(2) У другој епској песми, када је бан Маријан пришао „да с дјевојке златну парту скида, / и да узме два алај барјака, / скочила је љепота дјевојка“ (*Ерлангенски рукопис*, 1987: 51):

„На част теби две камиле блага,
и на част ти две камиле дара,
не носи ми два алај барјака,
и не носи моје златне парте,
не квари ми моје прве среће!“

На молбу девојке да јој „не квари прву срећу“, бан Маријан не чини велики грех, и не само то – према њој се понаша као према сестри (*Ерлангенски рукопис*, 1987: 51):

„Поврати се бане Маријане,
те загрли лијепу дјевојку,
и пољуби је као сестру своју,
и поврати њену златну парту,
и врати јој две камиле блага,
и врати јој оба двије с даром.
Јоште јој је више поклонио,
Него што је од ње освојио“.

7. Како су се понашали сватови и сватовски коњи, потврђује метонимија: „Јечам трче, а ракија виче“; а иако изгледа да је тешко раздвојити веселе од свадбених баханалија, све се тумачило да се младенци заштите од злих духова по принципу „ваља се“ – „не ваља се“.

8. Покушај обесних насилника „на друму широку“ да растерају „кићене сватове“ у епској поезији има више разрешења.

8.1. У песми *Женидба Душанова*, сватови су лукавством и јунаштвом маскираног јунака Милоша Војиновића пребродили све препреке које су им поставили „лукави Латини“ и враћају се са девојком, али остала је још једна препрека која их чека на путу. Милош Војиновић каже цару Душану да у граду Леђену има Балачко војвода (Ђурић, 1983: 178):

„Краљ га рани седам годин’ дана
да рашћера кићене сватове
и да отме Роксанду ђевојку:
сад ће њега за нама послати.
На Балачку јесу до три главе:
из једне му модар пламен бије,
а из друге ладан вјетар дува“.

И даље, Милош Војиновић охрабрује свога ујака цара Душана да ће лако изаћи на крај са Балачком војводом када овај изгуби натчовечанску снагу: „Кад два вјетра из главе изиђу, / Балачка је ласно погубити“ (Ђурић, 1983: 178).

8.2. С друге стране, у епској песми *Очај Грабовац Илије*, младожења успева да савлада „црног Арапина“, али су страдали сви сватови и невеста, мајка му је умрла, а он очајан одлази у свет (Делорко, 1964: 102):

9. У јуначким народним песамама балканских Словена, често мотив је *женидба*. Међу антологијским епским песамама – по тематско-мотивској структури, по дужини и естетској вредности – могу се издвојити песме *Женидба Душанова* и *Женидба Максима Црнојевића*, карактеристичне по развијеним епизодама које показују многе сегменте традиционалних свадбених обичаја.

9.1. У балади *Женидба Милић барјактара* свадба се трагично завршава: „кад су били гором путујући, / стиже урок на коњу ђевојку“, а младожења сахрањује невесту „у гори под јелом зеленом“ и, на крају, смрт младожење пропраћена је мотивом „жалостиво коло“ (Ђурић, 1983: 548):

„Кад то вид’ли кићени сватови,
наопако копља окренуше,
наопако коло поведоше,
жалостиву пјесму запјеваше;
сабљама му сандук сатесаше,
наџацима раку ископаше,
саранише Милић барјактара
куда јарко смирује се сунце“.

9.2. У епској песми *Женидба бега Љубовића*, када Осман-барјактар „препроси“ девојку (што се сматра за велики грех), а чак тражи да му први просац бег Љубовић пошаље коња дорина и слугу Усеина у сватове, мајка бега Љубовића у страху за живот сина јединца убеди га да пошаље што се тражи – и куне (Ђурић, 1983: 586):

„Спреми Уса, а спреми дорина
за ђевојку Осман-барјактару.
Да бог даде – не загрлио је,
но му било у сто злијех часа,
остала му свадба за причање“.

10. У Старом Влаху је био обичај да младожења не мора ићи у прошевину, чак није било обавезно да буде у својим сватовима, а то потврђује и народна поезија, у песми *Женидба Влашића Радула* (Ђурић, 1983: 400). Обичај да се сватови од невестине куће врате у младожењин дом другим путем (обичај који се до данас задржао), вероватно је био један од начина да се приметне траг могућим нападачима.

11. У поглављу „Несрећни сватови“, у књизи *Индекс мотива народних песама балканских Словена*, систематизована су 23 различита мотива о трагичним свадбама (Крстић, 1984: 268–271).

У средишту наше теме је *сватовско гробље* као база микротопонима, а као изворе издвајамо: епске песме, једноставне књижевне облике (изреке, пословице, легенде о местима), записе у етнографској литератури и географске карте. Пошто је код јужних Словена велики број микротопонима са базом *сватовско гробље*, издвајамо као илустрацију типичне примере (а изостављамо њихов потпун инвентар).

12. У Старом Влаху сватовска гробља су поред река (Лим и Дрина): сватови су повели коло на залеђеној реци и потонули заједно са невестом („залеђена река се прелази тамо где пређе лисица“) или на планинским прелазима где су сватове вребале друге незгоде. На картама размара 1 : 25.000 срећемо топоним *Сватовско гробље* у Полимљу код Рудог.

13. У етнографској области Шумадија, има више микротопонима са базом *Сватовско гробље*.

(1) *Сватовско гробље* у селу Ботуње – „село је на десној страни Лепенице, готово на средини пута између Крагујевца и Баточине“:

„На ‘муши’ (међи, граници) међу Комарица и међу Ботуња, на Куки је *Сватовско Гробље*, где и сад стоји понеки камен, а ту је било некад врло великих каменова, дугачких ‘све на ред’. Ту су се ‘срели сватови и изгинули’ међу собом (најпре свађу ‘заметнули двојица сватова’, хвалећи сваки своју младу)“ (Ердељановић, 1951: 23–24).

(2) *Сватовско гробље* у селу Ресник – „ово село је северно од Крагујевца, на левој страни реке Лепенице“:

„Било је још једно старо гробље у Реснику, које су звали *Сватовско Гробље*, на месту Тетребишту, ниже Горње Мале, близу пруге“ (Ердељановић 1951: 69).

(3) *Сватовско гробље* у селу Крчмаре Велико – „ово село је с леве стране пута идући од Крагујевца за Рачу, ближе Рачи него Крагујевцу“:

„У Клисури, на земљишту до речице Крчмаре, стоје врло велике плоче, од старог гробља, за које веле да је од сватова који су ту изгинули. Зову га Цидовско гробље. Било је ту некад врло много камења“ (Ердељановић, 1951: 43).

У овом случају неконгреунтни атрибут „гробље од сватова“ није „прерастао“ у микротопоним јер је други назив био старији, а легенда и остаци материјалне културе („врло много камења“) остају као сведоци прошлости и обичаја „кржаве свадбе“.

(4) Сипић – „лепеничко село јужно од варошице Раче“:

„Даље је Какаљевац, где је било крупно камење, за које веле, да је било сватовско гробље“ (Ердељановић, 1951: 73).

(5) Церовац – „село је југозападно од Паланке“:

„У Бољевачком Крају, у месту Крушару, близу пута је старо гробље, у коме с сахрањени сватови који су ишли из Радовања, водили девојку, па се потукли с Турцима. Они су побили Турке, али је погинуло шест сватова и ту су сахрањени. И сада се на том месту налази неколико простих каменова без натписа; веле, да је један камен био с натписом“ (Ердељановић, 1951: 75).

14. У селу Језера, племе Њеклићи, Стара Црна Гора, постоје два микропонима са базом *сват*:

„Иза Браственика су даље к југоистоку: Оћески Локањ, Пробој до врха виса Гугута, на коме су *Сватовска Главица* и *Сватовско Гробље* (ту има десетак ‘мрамора’ или ‘киљана’ од сватова, који су се на том месту приликом сусрета поклали; то је успомена из врло давних времена, јер нико не зна, какви су и од којих родова су ти свати били“ (Ердељановић, 1978: 534).

15. У Босни и Херцеговини микропоним *Сватовско гробље* јавља се у општинама: Јабланица, Какањ, Калесија, Грачаница, Доњи Вакуф, Рудо, Столац итд.

Ради илустрације, издвајамо неке од легенди о сватовским гробљима:

(1) Ораховица код Горажда – „тијесан пут завади сватове“;

(2) Караичићи код Сребренице – „у сватовима су страдале двије рођене сестре које су се удавале у различита села“;

(3) У селу Битову код Рогатице – „након крваве сватовске кавге младожења [је] стотину корака ходао носећи своју главу под пазухом, а мртву невјесту под другим. Тамо гдје је пао, закопаше га са несудојеном невјестом.“

(4) Грачаница код Бугојна – стара девојка је окаменила сватове клетвом:

„Свати воду муте, воду муте и не слуте / да је на води цура стара рубље прала, / цура стара охолица права. / Мутну воду охолица гледа, мутну воду гледа, / а свате клетке и проклиње: / Дабогда вам пути били пусти, / пратио вас враг и мрак густе. / Куд ходили, стазе не видели, / у камен се ладни претворили. / Каменом се окаменили, ко мени воду замутили...“ (М. Смајловић).

(5) У епској песми из Мостара (Ђикић, 1889, бр. XXX, стихови 25–27) каже се:

„Знадеш, беже, није давно било,
 Ће но јарко сунце залазаше,
 Онђе млоги свати изгинуше“.

16. Из легенди, а посебно из епске народне поезије, најпознатија су два гробља у Загорју (Херцеговина): *Сватовско гробље* у Коритима и *Сватовско гробље* у Моринама.

16.1. Микротопоним *Сватовско гробље* у Моринама, „поље смрти“, за подлогу има историјски догађај 1796. године када су побијени Лукшића сватови. Легенде имају више верзија: (а) двоји сватови су се међусобно поубијли јер „путеви су им били тијесни“; (б) смрзли се сватови, а невеста је једина остала жива, дошла је уз помоћ девера, али је после неколико дана и она умрла; (в) хајдуци су побили сватове и расули девојачке дарове; (г) незадовољна мајка невесте је отровала сватове. Тема епске песме *Свадбено гробље у Моринама (Загорје)* је смрзавање сватова и смрт невесте (Херман, 1976, бр. 6).

16.2. *Сватовско гробље* у Коритима је тема песме *Сватовско гробље у Коритима (Загорје)*: „има много страшнијех планина / и у њима горскојех хајдука“, који побију сватове, невесту и отму њене дарове (Херман 1976, бр. 7).

17. За *Сватовско гробље* на Бјеласици легенда каже:

„Ту су се скаменили сватови који су водили младу која им је била забрањена па их је Бог казнио, тако што их је на том мјесту скаменио. [...] Сватови се скаменили, шта има ту чудно. Бог их дао, Бог их скаменио. А јесу ли морали водити младу која је другима обећана?“¹

18. У Хрватској (у Посавини, жупа Зовик, место Стрепци) легенда каже да су Турци побили сватове Хрвате, католике, а на том месту су и данас камени споменици без натписа у виду стећака.²

19. Сватовско гробље – потврда да је „инат лош занат“ – „на једном од најљепших висоравни у саставу Љеворијечко-краљског Кома – Маргарити, тачно иза катуништа Ковачевића налази се мјесто које је добило трагично име *Сватовско гробље*.“ Изгинули су сви сватови, јер „нијесу хтјели једни другима да пуште пут.“ Обе невесте – Мара и

¹ Подаци са: emirmisic.blogger.ba/arhiva/2014/09/16/3713151.

² Подаци са: www.posavski-obzor.info.

Тодорица – скочиле су са литице, а то потврђује микропоним *Марина и Тодорина стијена*.³

20. Према изворима материјалне и духовне културе, може се закључити да су различити узроци пропасти *несрећних сватова* – где су остала сватовска гробља као сведочанство и прерасли у микропоним:

(1) Сукоб двојих сватова на путу:

(а) друмови су били „тијесни за разуздане сватове“, сукобили су се међу собом и изгинули;

(б) изгинули су сви сватови, јер „нијесу једни другима хтели да пуште пут“, а обе невесте су скочиле са стене;

(в) у сватовској кавги погинуле су две сестре као невесте које су ишле у различита села;

(г) изгинули сватови после свађе коју су приметили двојица сватова хвалећи сваки своју младу.

(2) Хајдуци су свесни „Грјехота је скудити дјевојку, / А камо ли разбити сватове“:

(а) хајдуци напали сватове и дијеле невестино рухо и сватовске дарове;

(б) хајдучки харамбаш на молбу дјевојке не расипа дарове него јој и он даје поклон;

(в) „Напали горски хајдуци свате“ [...], „свати се разбјегну куд који као биволице“ [...] „а млада невеста униће у једну јелову халугу“ (Љубиша, б. г.: 165);

(г) хајдуци су били потплаћени да нападну сватове.

(3) Напали Турци сватове и све побили.

(4) Сватови се скаменили:

(а) „Клетва старе дјевојке окаменила сватове и кићене коње“;

(б) „Сватови се скаменили, шта има ту чудно. Бог их дао, Бог их скаменио. А јесу ли морали водити младу која је другима обећана?“

(5) Велико невреме стигне на путу сватове:

(а) велики мраз, па сви сватови и невеста пропадну;

(б) сви сватови се смрзну и невеста остане жива, избави је коњ који је припадао вољеном момку;

(в) сватови се смрзну, а невеста се избави, али после неколико дана умире.

(б) Незадовољна мајка невесте је отровала сватове.

(7) Сватови водили коло на залеђеној реци и сви потонули.

---

³ Подаци са: www.komovi.com/index.php/anegdote-legende/112-svatovsko.groblje.

21. Често су легенде о сватовским гробљима повезане са остацима материјалне културе, као што су камени споменици без натписа: (а) *обичан речни облук*, (б) *киљан*, (в) *мрамор*, (г) *стећак*.

Негде су сватовска гробља синоними за *грчко гробље*, *римско гробље* или *турско гробље* (ређе), али се и разликују од тих врста гробаља. У пределу Стари Влаху микротопоним *Грчко гробље* (само на Златибору) „има га на 18 места“, а легенда каже да су се „Грци“ одавде одселили и „одвукли рала наопако“ зато што им је снег седам година заредом падао на Петровдан (уп. Мићић, 1925: 439).

14. **Уместо закључка.** – Микротопоними *Сватовско гробље* на простору балканских Словена налазе се тамо где су биле „крваве свадбе“, тј. „свадбе за причање“, како то каже у клетви мајка момка чију су девојку „препросили“.

Свадебни обичај је „истовремено био сплет религијско-митских ритуала прожетих фолклорним садржајем, са утврђеним редоследом, начином понашања учесника у обредима, устаљеним изрекама, песмама које прате и чине део ритуала, као и гозбом са елементима оргијастичког понашања и сценама са народним глумовањем“ (уп. Кулишић и др., 1998: 388–389).

Етнолози су установили да се у свадбеним обичајима одржани, као саставни део обреда, многи културолошки елементи који сежу у најранија времена: дакле, обичаји који везани за свадбу у српској традицији (и на јужнословенском простору уопште) јесу у основи пагански са наслагама каснијих епоха – то је прожимање старе митологије и религије.

Литература

- Влајинац, 1975: М. Влајинац, *Жена у народним пословицама*. Београд: САНУ.
 Ђикић, 1889: О. А. Ђикић, *Српске муслиманске женске пјесме из Херцеговине. Херцеговачки бисер*. Мостар [Рукопис]. Београд: Архив САНУ.
 Ђурић, 1983: В. Ђурић, *Антологија народних јуначких песама*. Београд: СКЗ.
 Ердџановић, 1951: Ј. Ердџановић, *Етнолошка грађа о Шумадинцима*. СЕЗ, књ. LXIV-2, Београд: САН.
 Ердџановић 1978: Ј. Ердџановић, *Стара Црна Гора. Етничка прошлост и формирање црногорских племена*. Београд: Слово љубве.
 Ерлангенски рукопис, 1987: *Ерлангенски рукопис. Зборник старих срскохрватских народних песама*. (Приредили: Радослав Меденица и Добрило Аранитовић). Никшић: УНИРЕКС.

- Крстић 1984: В. Krstić, *Indeks motiva narodnih pesama balkanskih Slovena*. Posebna izdanja, knj. DLV, Odeljenej nauke i jezika, knj. 36. Beograd: SANU.
- Кулишић и др. 1998: Ш. Кулишић, П. Ж. Петровић, Н. Пантелић, *Српски митолошки речник*. Београд: Етнографски институт САНУ, Интерпринт.
- Љубиша, б. г.: С. М. Љубиша, *Причање Вука Дојчиновића*. Дјела, књ. II. Цетиње: Обод. Будва: Културни центар, 165–171.
- Мандић, 1999: М. Мандић: Скудити 'под прстен' девојку. Београд: *Српски језик*, IV/1–2, 831–846.
- Мићић 1925: Ј. Мићић, *Златибор, антропогеографска истраживања*. СЕЗ, књ. 34, Насеља и порекло становништва, књ. 19. Београд: САН.
- Делорко 1964: *Narodne epske pjesme*. (Priredio: Olinko Delorko). Knj. I. Zagreb: Matica hrvatska – Zora.
- Недељковић, 1994: М. Недељковић, *Календар српских народних обичаја и веровања за просту 1995. годину*. Ваљево: Агенција Ваљевац.
- Николић, 2015: В. Николић, Концепт девојачка срећа у српској традицији (етнолингвистички и културолошки аспект), у: *Срећа*. Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, 81–93.
- Скок, 1971–1974: Р. Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. Knj. I–IV, Zagreb: JAZU.
- Смајловић: М. Smajlović, Tragom predaje o svatovskim grobljima: Svatove su okamenile kletve, kavge, i zavadali tijesni putevi. www.aura/tragom-predaje-o-svatovskim-grobljima-svatove-su-okamenile-kletve-kavge-i-zavadali-tijesni-putevi/ (Читано: 20. 12. 2016).
- Херман 1976: К. Herman, *Narodne pjesme Муслимана и Bosni i Hercegovini*. Knj. I. (Priredila Đenana Buturović). Sarajevo: Svjetlost.
- Чајкановић, 1994: В. Чајкановић, *Стара српска религија и митологија*. Београд: СКЗ.

Интернет извори

- emirnisic.blogger.ba/arhiva/2014/09/16/3713151 (Читано 19. 12. 2016).
- <http://foursquare.com/user/36169127/list/the-lakes-of-mount-bjelasica> (Читано 17. 12. 2016).
- www.aura/tragom-predaje-o-svatovskim-grobljima-svatove-su-okamenile-kletve-kavge-i-zavadali-tijesni-putevi/ (Читано: 18. 12. 2016).
- www.komovi.com/index.php/anegdote-legende/112-svatovsko.groblje-potvrda-da-jedinat-loš-zanat (Читано: 19. 12. 2016).
- www.posavski-obzor.info (Читано 17. 12. 2016).

Vidan V. Nikolić

**DISTRIBUTION OF MICROTOPYNYM *SVATOVSKO GROBLJE* WITHIN
SERBIAN LANGUAGE SCOPE (ONOMASTIC AND ETNOLINGUISTIC
ASPECT)**

(Summary)

The paper deals with the microtoponym which is prevalent in the Serbian language area and occurs in Šumadija, Old Vlah and Herzegovina. The aim of this paper is to describe and systematize the legends about the name as well as the motive of *Svatovskog groblje* in the epic folk poetry. The paper starts with the onomastic and ethnolinguistic aspects. In the Serbian tradition a number of ritual actions were organized during the wedding, in order for bride to avoid all the dangers on the „dangerous“ path to the bridegroom’s home. As usual, the nuptials are always coming back the other way from the bride’s house to hide the trail. In the Old Vlah groom sometimes was not part of that group. Thus, according to the elements of the entire wedding ceremony, the boy and the girl were tabooed. The kidnapping of the bride by nuptials is often regarded as the courage, and the biggest sin was to destroy bride's wedding gifts. Nuptials were killed (1) because they met the other wedding guests and did not want to get away from each others way, (2) by brigands or Turks, (3) crossing the icy river Drina, started playing kolo on the ice and sank. Sometimes the places where nuptials were killed were marked by raw stone without inscription. Research shows that the customs related to marriage in the Serbian tradition is basically pagan with layers of later epochs: it is the intertwining of old Serbian mythology and religion.

Key words: microtoponym *Svatovsko groblje*, Serbian language, wedding customs, onomastiques aspect, ethnolinguistic aspect, Serbian mythology, Serbian religion.